

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง

หลักสูตรการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ จำนวน ๕ ชั่วโมง

ศูนย์การศึกษาอนุระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางน้ำเปรี้ยว

ความเป็นมา

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก ส่งผลให้หลายประเทศเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) รวมถึงประเทศไทยที่มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ ๑๖ นับเป็นอันดับสองของอาเซียน รองจากประเทศสิงคโปร์ ที่มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ ๑๘ โดยในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีจำนวนประชากรรวม ๖๕.๑ ล้านคน แบ่งเป็นประชากรที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีจำนวนถึง ๑๐.๓ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๖ ของ ประชากรไทย ทั้งหมด เป็นเพศชายจำนวน ๔.๖ ล้านคน และเพศหญิงจำนวน ๕.๗ ล้านคน และในปี ๒๕๖๔ ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ประชากรเกือบ ๑ ใน ๔ ของประเทศจะเป็นประชากรสูงอายุ และปี พ.ศ. ๒๕๗๔ จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด โดยจะมีประชากรสูงอายุมากถึงร้อยละ ๒๘ (มูลนิธิ สถาบันวิจัย และพัฒนาผู้สูงอายุไทย, ๒๕๕๘) รวมถึงการคาดประมาณประชากรของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๘๓ คาดการณ์ไว้ว่าสัดส่วนของประชากรวัยเด็ก (อายุน้อยกว่า ๑๕ ปี) และวัยแรงงาน (อายุ ๑๕-๕๙ ปี) มีแนวโน้มลดลงสวนทางกับสัดส่วนประชากรสูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.๒๕๖๐ สัดส่วน ประชากรวัยเด็กจะเท่ากับกับสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ และหากเปรียบเทียบสัดส่วนของ ประชากรวัยทำงาน ต่อประชากรวัยสูงอายุ จำนวน ๑ คน ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาวะการพึ่งพิง จากเดิมที่มี ประชากรวัยทำงานจำนวน ๔.๕ คน คอยดูแลประชากรวัยสูงอายุ ๑ คน อีกไม่เกิน ๑๔ ปีข้างหน้า สัดส่วนดังกล่าวจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยจะมีประชากรวัยทำงานเพียง ๒.๕ คน ที่ดูแลประชากรวัยสูงอายุ ๑ คน (คณะทำงานคาดประมาณประชากร ของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๘๓, ๒๕๕๕)

หลักการของหลักสูตร

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับสังคมสูงวัย (Aging Society) และคาดว่าภายในปี พ.ศ. ๒๕๘๓ จะเปลี่ยนเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) ซึ่งถือเป็น Mega Trend ที่นำมาซึ่งผลกระทบต่อบริบททางเศรษฐกิจและสังคมโลกอย่างรุนแรง โดยยุโรปและอเมริกาเหนือนั้นข้างหน้ากลายเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์แล้ว ตามมาด้วยเอเชีย นำโดย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์และไทย ซึ่งจากการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าเหตุผลหลักที่ทำให้โลกเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว เนื่องจากอัตราการเกิดที่ต่ำและประชากรอายุยืนยาว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อด้านลบต่อการขาดแคลนแรงงาน เพราะสัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลง ขณะที่อัตราการพึ่งพิงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผลิตภาพลดลง ทำให้งบประมาณของรัฐบาลก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย และส่งผลกระทบต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP) ในที่สุด ดังนั้นประเทศที่มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูงจำเป็นต้องมีนโยบายและการวางแผนรองรับปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

สำหรับประเทศไทยในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมอย่างมาก เนื่องจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและเศรษฐกิจ ประเทศไทยเผชิญกับการเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว จากการสำรวจจำนวนผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งมีจำนวนประชากรสูงเกือบถึงร้อยละ ๑๐ ของประชากรทั้งประเทศ ในขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานลดน้อยลง และคาดการณ์ว่าปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘ ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ และจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างเต็มที่ (Super-aged Society) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘

การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญของการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคตหากผู้สูงอายุซึ่งต่อไปถือว่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีคุณภาพ จะกลายเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยพัฒนาประเทศ เป็นกำลังสำคัญของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และพัฒนาเทคโนโลยี ทั้งนี้ การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ เข้ามาเรียนเพื่อปรับวุฒิการศึกษา หรือดำเนินการในรูปแบบการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุ เรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยที่เรียนในลักษณะการฝึกอบรมระยะสั้นผ่านหลักสูตรต่าง ๆ เช่น การฝึกอาชีพ เป็นต้น

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ทำให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางน้ำเปรี้ยว ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต เพื่อคงภาวะดีดั่งเดิมให้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มดีดั่งเดิมในชุมชน เพื่อดูแลผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิงในครอบครัว ในชุมชน และเพื่อการมีงานทำของประชากรวัยแรงงาน จึงได้ดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคงพัฒนาการทางกาย จิต และสมอง ของผู้สูงอายุ

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

- ๑ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีทักษะในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง
- ๒ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีทักษะอาชีพในการปฏิบัติงานได้จริง
- ๓ เพื่อให้ผู้เข้าอบรม มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติไปใช้ประกอบอาชีพดูแลผู้สูงอายุที่ต้องการ

การดูแล

กลุ่มเป้าหมาย มี ๒ กลุ่มเป้าหมาย คือ

๑. ผู้สูงอายุ
๒. ผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ระยะเวลา จำนวน ๕ ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. การบรรยาย-สาธิต
๓. ถาม - ตอบ คำถามกลุ่มใหญ่
๔. ฝึกปฏิบัติ

การวัดและประเมินผล

๑. การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ / การรับรู้ / การมีส่วนร่วม
๒. การซักถาม การฝึกปฏิบัติ
๓. แบบประเมินผลการอบรม

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีผลงานที่มีคุณภาพ

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. วุฒิบัตรออกโดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางน้ำเปรี้ยว

โครงสร้างหลักสูตร การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ความรู้ทั่วไปของ ผู้สูงอายุ วิชาการส่งเสริม สุขภาพผู้สูงอายุ	๑ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมี ทักษะในการดูแล ผู้สูงอายุและผู้ที่มี ภาวะพึ่งพิง ๒ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมี ทักษะอาชีพในการ ปฏิบัติงานได้จริง ๓ เพื่อให้ผู้เข้าอบรม นำความรู้ทั้ง ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ไปใช้ประกอบอาชีพ ดูแลผู้สูงอายุที่ ต้องการ	การส่งเสริม สุขภาพจิตกับ ผู้สูงอายุ ● ปัญหาสุขภาพจิตที่ พบบ่อยในผู้สูงอายุ ● สุขภาพจิตกับการ เจ็บป่วยเรื้อรัง ● การประเมินปัญหา สุขภาพจิตผู้สูงอายุที่ เจ็บป่วยเรื้อรัง ● การส่งเสริม สุขภาพจิตในผู้สูงอายุ ● ภาวะซึมเศร้าใน ผู้สูงอายุ ● ภาวะสมองเสื่อมใน ผู้สูงอายุ รวมทั้งการ ป้องกันและการ ช่วยเหลือที่เหมาะสม ● การใช้แบบ ประเมินภาวะ ซึมเศร้า/ภาวะสมอง เสื่อม	วิทยากรบรรยาย เรื่อง การส่งเสริม สุขภาพจิตกับ ผู้สูงอายุ ● ปัญหาสุขภาพจิตที่ พบบ่อยในผู้สูงอายุ ● สุขภาพจิตกับการ เจ็บป่วยเรื้อรัง ● การประเมินปัญหา สุขภาพจิตผู้สูงอายุที่ เจ็บป่วยเรื้อรัง ● การส่งเสริม สุขภาพจิตในผู้สูงอายุ ● ภาวะซึมเศร้าใน ผู้สูงอายุ ● ภาวะสมองเสื่อมใน ผู้สูงอายุ รวมทั้งการ ป้องกันและการ ช่วยเหลือที่เหมาะสม ● การใช้แบบประเมิน ภาวะซึมเศร้า/ภาวะ สมองเสื่อม ๒. วิทยากรและ ผู้เรียนร่วมกันสรุป องค์ ความรู้	๓ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง